

(школа профессора Р. С. Белкина). – Режим доступа : <http://www.amvd.ru/D/node/150>.

15. Лайтко Г. Научная школа – теоретические и практические аспекты / Г. Лайтко // Школы в науке ; [под ред. С. Р. Микулинского, М. Г. Ярошевского, Г. Кребера, Г. Штейнера]. – М. : Наука, 1977. – С. 217–247.

16. Ланге К. А. Организация управления научными исследованиями / К. А. Ланге. – Ленинград : Наука, 1971. – 248 с.

17. Огурцов А. П. Научная школа как форма кооперации ученых / А. П. Огурцов // Школы в науке ; [под ред. С. Р. Микулинского, М. Г. Ярошевского, Г. Кребера, Г. Штейнера]. – М. : Наука, 1977. – С. 248–261.

18. Шепитько В. Ю. Предисловие / В. Ю. Шепитько // Коновалова В. О. Вибрані твори / В. О. Коновалова. – Х. : Апостіль, 2012. – 528 с.

19. Ярошевский М. Г. Логика развития науки и научных школ / М. Г. Ярошевский // Школы в науке ; [под ред. С. Р. Микулинского, М. Г. Ярошевского, Г. Кребера, Г. Штейнера]. – М. : Наука, 1977. – С. 7–96.

КОЛОСОВА О. О.,

кандидат юридичних наук, викладач
(Черкаський факультет Національного
університету «Одеська юридична
академія»)

УДК 347.91/95

НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК СПРОЩЕНИЙ ВИД ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Присвячено аналізу сутності наказного провадження в цивільному процесі та процесуальному порядку його здійснення. Автор звертає увагу на процесуальний порядок видачі судового наказу та механізм його скасування.

Ключові слова: цивільне судочинство, цивільний процес, судовий розгляд, наказне провадження, судовий наказ, спрощений вид судочинства.

Статья посвящена анализу сущности приказного производства в гражданском процессе и процессуальном порядке его осуществления. Автор обращает внимание на процессуальный порядок выдачи судебного приказа и механизм его отмены.

Ключевые слова: гражданское судопроизводство, гражданский процесс, судебное разбирательство, приказное производство, судебный приказ, упрощенный вид судопроизводства.

The article is devoted to analysis of the nature of writ proceedings in civil process and procedural sequence of its realization. The author also draws attention to the procedural sequence of issuing a writ and the mechanism of its abrogation.

Key words: civil procedure, civil process, a trial, writ proceedings, a writ, a simplified form of justice.

Вступ. Запровадження наказного провадження в судову практику зумовлено недоцільністю використання складної та довготривалої процесуальної форми позовного провадження для розгляду та вирішення безспірних вимог. Тривалий час вирішення вищезазначених вимог було зараховано до компетенції органів нотаріату й стягнення заборгованості було можливо на підставі виконавчого напису. Із прийняттям Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК України) 18 березня 2004 р. вирішення цих спорів відійшло до компетенції суду. Так, із цього часу в ЦПК України існує Розділ II «Наказне провадження», який містить норми, що визначають правила розгляду справ на підставі безспірних вимог та вимоги до процесуальної форми судового наказу.

Уведенню нового виду провадження посприяла також Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R(81)7, ухвалена 14 травня 1981 р., в якій зазначається, що в контексті доступу до правосуддя необхідно запровадити процедури спрощення та прискорення судочинства. У п. 15 Рекомендації звертається увага на впровадження таких спрощених процедур судочинства, які виключають необхідність проведення судових засідань, а також розробку заходів щодо розгляду безспірних позовних вимог для того, щоб остаточні рішення виносилися швидко, без зайвих формальностей (п. 9) [1, 658]. Було враховано також рекомендацію № R(84)5 від 28 лютого 1984 р., в якій зазначається, що для справ, пов'язаних із безспірним правом, мають передбачатися спеціальні правила з метою прискорення розгляду справи [2].

Постановка завдання. Мета дослідження – спроба з'ясувати сутність наказного провадження та його особливості як спрощеної форми цивільного судочинства, дослідити судовий наказ як особливу форму судового рішення та механізм його скасування.

Результати дослідження. Перед тим, як перейти до безпосереднього викладу матеріалу, потрібно вказати науковців, які займалися вивченням сформульованої нами проблеми. Серед них слід відзначити С. Сеніка, що дав визначення наказного провадження та з'ясував його ознаки, К. Кучерука, який присвятив свою працю особливостям наказного провадження як спрощеній правовій процедурі; Л. Вайнраух, І. Гамбург, В. Фенніч, які розглядали підстави та порядок скасування судового наказу; В. Баранкова, І. Бейцун, В. Бігун, Н. Грабар, О. Єрошенко, В. Комаров, Д. Луспенник, Р. Мінченко, Я. Романюк, С. Фурса, О. Штефан, які в своїх працях приділили значну увагу особливостям розгляду справ у порядку наказного провадження, видачі та скасуванню судового наказу.

Для ліпшого розуміння предмета дослідження треба окреслити дефініцію «наказне провадження» та «судовий наказ». Так, ЦПК України не дає визначення наказному провадженню, тому кожен із дослідників, який звертався до цієї проблематики, дає власне тлумачення цього поняття.

На думку Р. Мінченко, наказним провадженням є особливий спрощений вид цивільного судочинства, спрямований на швидкий та ефективний захист безспірних прав осіб шляхом видачі судового наказу, що водночас є судовим рішенням та виконавчим документом [3, 163].

Натомість Н. О. Громошина вважає, що наказне провадження взагалі не можна назвати судочинством, оскільки воно, на її думку, здійснюється за межами цивільної процесуальної форми й лише з дотриманням установленної законом процедури [1, 659].

Що ж до завдань наказного провадження, то дослідник Д. Луспенник убачає в ньому прискорення вирішення ряду вимог, пов'язаних зі стягненням із боржника грошових коштів або витребування майна [4, 89].

Чинний ЦПК України містить лише визначення «судовий наказ», при цьому, як уже зазначалося, на законодавчому рівні тлумачення поняття «наказне провадження» відсутнє. Так, у ч. 1 ст. 95 під ним розуміють особливу форму судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених ст. 96 цього Кодексу.

Натомість дослідник О. М. Шиманович вважає судовий наказ не особливою формою судового рішення, а самостійним видом судової постанови, що завершує процесуальну діяльність у суді першої інстанції під час вирішення справ безспірною характеру про стягнення коштів та витребування майна [5, 112].

Уперше в українському судовому процесі термін «судовий наказ» з'явився в ЦПК Української РСР 1924 р. [5, 109]. Саме цей кодекс передбачав видачу судових наказів за безспірними вимогами про стягнення грошей або про повернення майна у порядку окремого провадження. Перелік цих вимог, так як і зараз, був вичерпним. Зокрема, в ст. 210–219 ЦПК УРСР судовий наказ застосовувався до грошових стягнень і вимог про повернення або передачу майна та міг бути оскаржений в касаційному порядку. Але 1939 р. видачу народними судами судових наказів було скасовано [2].

Із прийняттям нового радянського процесуального кодексу 18 липня 1963 р., що набрав чинності з 1 січня 1964 р., не було передбачено наказного провадження. Справи з безспірними вимогами вже переходили до компетенції нотаріату, а стягнення заборгованості відбувалося на підставі виконавчих написів нотаріусів [1, 655].

У чинному ЦПК України чітко визначено вичерпний перелік підстав, за яких може бути видано судовий наказ, що в процесі розвитку цивільного процесуального права з часом дещо розширився. Так, відповідно до ст. 96 ЦПК станом на 2004 р. передбачалася видача судового наказу лише у разі:

- 1) заяви вимог, які ґрунтуються на правочині, вчиненому у письмовій формі;
- 2) заяви вимог про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;
- 3) заяви вимог про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника [4, 90].

Нині коло підстав дещо ширше і судовий наказ видається у випадку, якщо:

- 1) заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;
- 2) заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника;
- 3) заявлено вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості;
- 4) заявлено вимогу про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана зі встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб;
- 5) заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів [6].

Особливість даного провадження полягає в тому, що сторонами в ньому виступають не позивач та відповідач, а стягувач (кредитор) та боржник, хоча в деяких статтях ЦПК України називає стягувача заявником. Ними можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Заява про видачу судового наказу, відповідно до ст. 97 ЦПК, подається до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності, тобто за місцем проживання (до фізичної особи – боржника) або за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її перебування та має відповідати процесуальній формі, передбаченій ст. 98 ЦПК [6], має бути обов'язково в письмовій формі й містити ряд послідовно викладених реквізитів. Вступна частина має містити

найменування суду, в якій подається заява, ім'я заявника та боржника, а в окремих випадках ім'я (найменування) представника заявника та їх місце проживання або місце перебування. У вимогливій частині має бути зазначено вимоги заявника і обставини, на яких вони ґрунтуються та з якими він (заявник) пов'язує ці вимоги. У третій, документальній частині, має бути подано перелік документів, які мають бути додані до заяви з метою підтвердження обґрунтованості викладених у заяві вимог [7, 278]. Заяву має бути подано до суду з дотриманням передбаченої законом процедури, вона має ґрунтуватися на матеріально-правовій нормі. У разі неналежного оформлення заяви застосовуються правила, передбачені ст. 121 ЦПК України, тобто заява залишається без руху з наданням певного строку на усунення недоліків, а в разі невиконання вимог суду – повертається заявникові.

За подання заяви про видачу судового наказу сплачується судовий збір, відповідно до п. 4 ч.2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір», в розмірі 50 % ставки, що визначається з оскаржуваної суми у разі звернення до суду з позовом у порядку позовного провадження [8]. При цьому у разі відмови в прийнятті заяви про видачу судового наказу або в разі його скасування внесена сума судового збору стягувачу не повертається. А у разі пред'явлення стягувачем позову до боржника у порядку позовного провадження, так як підстави для звернення в порядку наказного провадження є потенційно позовними, сума судового збору, сплаченого за подання заяви про видачу судового наказу, зараховується до суми судового збору, встановленої за позовну заяву [6]. Відповідно до ст. 5 зазначеного Закону, яка містить перелік осіб, що звільняються від сплати судового збору, до них слід зарахувати: 1) позивачів – за подання позовів про стягнення заробітної плати; 2) позивачів – за подання позовів про стягнення аліментів [8].

Наказне провадження передбачає спрощену процедуру розгляду заяв про видачу судового наказу, тобто справа розглядається суддею одноособово, а також не передбачається проведення судового засідання й виклику сторін для надання ними своїх пояснень. Судовий наказ, у разі прийняття заяви про його видачу, видається у триденний строк, після винесення ухвали про відкриття провадження (ст. 102 ЦПК). На думку деяких дослідників, цей строк занадто малий для винесення справедливого, законного рішення. Так, дослідник Д. Луспенник вважає його «занадто скороченим» і на його думку «найбільш правильно було б установити як мінімум п'ятиденний строк про видачу судового наказу» [4, 91]. Натомість К. Кучерук, хоч і підтримує думку про необхідність збільшення строку розгляду справи в порядку наказного провадження, але вважає, що «доцільно продовжити його як мінімум до 15 днів» [9, 110].

Існують також інші думки. Скажімо, Я. Романюк та І. Бейцун у своїй праці доводять, що наказне провадження взагалі не потрібно, воно сприяє лише перевантаженню суддів та негативно впливає на оперативність і якість судочинства, й наводять переконливі докази.

Зокрема, за їхніми даними, в Україні у 2011 р. на розгляд судді місцевого загального суду щомісяця надходило близько 140 справ і матеріалів, тоді як в інших країнах цей показник був значно менший (у Республіці Білорусь – 99 справ і матеріалів, у Німеччині – близько 55). Упродовж 2011 р. до місцевих загальних судів надійшло понад 7,4 млн справ та матеріалів, що на 15,6 % більше, ніж у 2010 р. А заяви про видачу судового наказу становили понад 36 % від усіх справ, що перебували у провадженні місцевих загальних судів станом на початок 2012 р.

З огляду на вищезазначене, дослідники пропонують розв'язати проблеми надмірного перевантаження судів шляхом передання розгляду зазначених вимог до компетенції інших органів приватноправової юрисдикції, зокрема нотаріату, як це було раніше [10, 289–290]. На їхню думку, – це найефективніший і найдешевший спосіб розв'язання зазначеної проблеми, що дозволить стягувати заборгованість або повертати майно на підставі нотаріального напису та не потребуватиме виділення додаткових коштів із державного бюджету.

На наш погляд, запропонований спосіб розв'язання проблеми заслуговує на увагу, але недостатньо обгрунтований. Слід погодитись із тим, що вирішення питань, які ґрунтуються на безспірних вимогах, треба зарахувати до функції нотаріальних органів, що пришвидшить вирішення даних спорів та розвантажить суд, і дасть можливість приділяти більше уваги справам які розглядатимуться в порядку іншого провадження. З іншого боку, наведена статистика за 2011 рік ще не показник.

Так, відповідно до аналізу даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів місцевими загальними судами, апеляційними судами областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційним судом Автономної Республіки Крим у 2012 р. до судів першої інстанції надійшло майже 3 млн 687 тис. справ і матеріалів, а середньомісячне надходження на одного суддю місцевого загального суду становило лише 69,3 справ і матеріалів.

За даними судової статистики, зменшилася й кількість заяв про видачу та скасування судового наказу. Так, у 2012 р. порівняно з 2011 р. загальна кількість справ наказного провадження, що перебували в провадженні, зменшилась аж на 262,2 тис. справ (37,5 %) й становила 437,6 тис. справ, із них 406,7 тис. – заяви про видачу судового наказу (це на 38,5 % менше порівняно з 2011 р.), та майже 31 тис. заяв про скасування судового наказу, (на 20,3 % менше порівняно з аналогічним періодом 2011 р.) Загальна кількість виданих судових наказів становить 238,3 тис. або 83,5 % від кількості розглянутих заяв. Скасовано майже 25 тис. або 7,6 % усіх виданих судових наказів [11].

Як і будь-який процес, наказне провадження, за підсумками якого видається судовий наказ, або відмовляється у його виданні, здійснюється в певній послідовності й має свої етапи. Так, на думку С. Сеніка, в даному виді цивільного судочинства слід виділити такі стадії: відкриття наказного провадження; видача судового наказу; скасування судового наказу; набуття судовим наказом законної сили [12, 221].

Зміст судового наказу, незалежно від суті заявлених вимог, повинен відповідати вимогам ст. 103 ЦПК України. Що ж до структури судового наказу, то вона відрізняється від рішення, прийнятого в позовному та окремому провадженні. К. Кучерук та Н. Грабар виділяють дві частини – вступну та резолютивну, тоді як описова й мотивувальна частини, порівняно з рішенням, відсутні. Проте обов'язковим є посилання на закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги [9, 110; 13, 172].

У судовому наказі зазначаються: дата видачі наказу; найменування суду, прізвище та ініціали судді, який видав судовий наказ; ім'я (найменування) стягувача та боржника, їхнє місце проживання або місцезнаходження; посилання на закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги; сума грошових коштів, які підлягають стягненню, а також розрахунковий рахунок боржника (юридичної особи) в установі банку, з якого має бути стягнуто грошові кошти, якщо такий рахунок повідомлений заявником; сума судових витрат, що сплачена заявником і підлягає стягненню на його користь із боржника; відомості про порядок та строки подання заяви про скасування судового наказу.

Крім того, він має відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим Законом України «Про виконавче провадження» та обов'язково містити положення про дату видачі судового наказу стягувачу, дату набрання судовим наказом законної сили та строк пред'явлення судового наказу до виконання та складається й підписується суддею у двох примірниках, один з яких залишається у справі, а другий скріплюється печаткою суду й видається стягувачеві після набрання ним законної сили [6]. Набрання законної сили відбувається після закінчення десятиденного строку після вручення копії боржнику, якщо від нього не надійде заяви про заперечення проти вимог стягувача.

У законодавстві передбачено, що після видачі судового наказу суд не пізніше наступного дня надсилає його копію боржникові з копіями заяви стягувача та доданих до неї документів рекомендованим листом із повідомленням. Це робиться для того, щоб боржник міг вчасно реалізувати своє право на скасування судового наказу. Саме від дати отримання, а не від дати направлення документів у боржника є 10 днів для оскарження судового акта [14, 922].

Що ж до дня отримання боржником копії судового наказу, то це є дата, зазначена у поштовому повідомленні про вручення, якщо ж боржник відмовляється від отримання копії судового наказу або буде відсутнім за вказаною адресою, днем отримання боржником копії судового наказу є день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову боржника отримати копію судового наказу чи відмітки про відсутність боржника за вказаною адресою [6].

Але на практиці трапляються випадки, як зазначає Н. Грабар, коли копії судового наказу надсилаються боржникові звичайним листом, що взагалі позбавляє суд можливості встановити дату отримання їх боржником, а це, в свою чергу, робить неможливим визначення моменту набрання судовим наказом законної сили. Адже свідченням того, що судовий наказ набув законної сили, є наявність у матеріалах справи квитанції про направлення копії наказу рекомендованим листом із повідомленням, та повідомлення про вручення цього поштового відправлення боржникові [13, 124]. Саме з цього моменту, з моменту вручення, має набирати законної сили відповідний судовий акт та відраховуватися всі подальші процесуальні строки.

У юридичній літературі тривають дискусії з приводу юридичної сили судового наказу. Деякі дослідники, зокрема С. Чернооченко, [15, 96] вважають, що юридична сила наказу менша за судові рішення, посилаючись на ту обставину, що цей судовий акт виноситься у дуже стислі терміни без судового засідання й заслуховування пояснень сторін та відсутності фіксування розгляду справи, лише на основі вивчення письмових документів, доданих стягувачем на підтвердження своїх вимог під час подання заяви, які мають містити вичерпну інформацію [2]. Крім того, в ст. 208 ЦПК України зазначається, що судові рішення викладаються у формі ухвал та рішень і жодного слова немає про судовий наказ. З іншого боку, в ст. 95 ЦПК України чітко зазначається, що він є особливою формою судового рішення. Та й Постанові Пленуму Верховного Суду України №14 від 18 грудня 2009 року «Про судові рішення у цивільній справі» зазначається, що судовий наказ і заочне рішення – це різновиди судового рішення [16, 322]. Крім того, він, як і інші судові акти, що набрали законної сили, відповідно до ст. 14 ЦПК України, обов'язкові для всіх органів державної влади й органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, посадових чи службових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України, а в деяких випадках, установлених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, навіть за її межами.

Відповідно до ст. 105 ЦПК України боржник може подати заперечення проти судового наказу, подавши заяву про його скасування протягом 10 днів із дня отримання судового наказу, яка розглядається судом упродовж 10 днів із дня винесення ухвали про прийняття такої заяви до розгляду у відкритому судовому засіданні. При цьому неявка осіб, які були належним чином повідомлені про час і місце розгляду заяви про скасування судового наказу, не перешкоджає розгляду такої заяви [6].

Чинний ЦПК України детально регламентує реквізити заяви про скасування судового наказу. Так, відповідно до ст. 105 ЦПК України вона має подаватися у письмовій формі та містити: найменування суду, в який подається заява; ім'я (найменування) стягувача та боржника, а також ім'я (найменування) представника боржника, якщо заява подається представником, місце їх проживання або місцезнаходження; наказ, що оскаржується; обов'язково мають зазначатися обставини, які свідчать про повну або часткову необґрунтованість вимог стягувача та посилання на докази, якими боржник обґрунтовує свої заперечення проти вимог стягувача. Окрім того, до заяви додається перелік документів, що прикріплюються до заяви. Як і у випадку зі зверненням до суду про видачу судового наказу, заява про його скасування підписується боржником або його представником і подається з її копією та копіями доданих до неї документів для надання стягувачеві.

Як наслідок за підсумками розгляду заяви суд має право постановити ухвали: про залишення заяви про скасування судового наказу без задоволення; про скасування судового наказу, при цьому суддя повинен роз'яснити, що заявлені стягувачем вимоги може бути

розглянуто в порядку позовного провадження з дотриманням загальних правил щодо пред'явлення позову та зміни судовий наказ, видавши при цьому новий. У першому та останньому випадку незадоволена сторона може оскаржити ухвалу в апеляційному порядку [6].

Раніше у разі звернення боржника із запереченнями проти наказу суд мусив безумовно винести ухвалу про його скасування, що давало можливість боржникові без будь-яких на те підстав зловживати наданим йому правом, а це, в свою чергу, призводило до затягування вирішення питань захисту прав та інтересів стягувача, який міг у подальшому відстояти свої інтереси вже в порядку позовного провадження. Цей недолік законодавства було виправлено внаслідок додання ст. 105-1 в ЦПК України, яка закріпила необхідність обґрунтування заяви про скасування судового наказу з посиланням на докази [14, 921–922].

Висновки. У підсумку зазначимо, що наказне провадження – це спрощений вид цивільного судочинства, в якому за підсумками розгляду справи видається судовий наказ про стягнення з боржника грошових коштів або витребування майна, що обов'язково має підтверджуватися письмовими документами та є одночасно актом суду та виконавчим документом.

Список використаних джерел:

1. Курс цивільного процесу : підручник / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.] ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.
2. Вайнраух Л. А. Механізм скасування судового наказу в сучасному цивільному процесі / Л. А. Вайнраух, І. А. Гамбург // Держава та регіони. – 2012. – № 2. – С. 34–40.
3. Цивільний процес України : підручник ; за ред. Р. М. Мінченко. – Х. : Одісей, 2012. – 496 с.
4. Луспенік Д. Наказне провадження: його цілі, процедура, проблеми та шляхи їх вирішення / Д. Луспенік // Право України. – 2004. – № 7. – С. 89–94.
5. Єрошенко О. Б. Проблема визначення судового наказу як одного із видів судових рішень / О. Б. Єрошенко // Вісник одеського національного університету. Правознавство. – 2011. – Вип. 15. – С. 109–14.
6. Цивільний процесуальний кодекс України: прийнятий 18 березня 2004 року [Електронний ресурс]. – Електронні дані. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
7. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / [С. О. Харитонов, В. В. Завальнюк, І. М. Кучеренко та ін.] ; за заг. ред. С. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої. – Х. : ТОВ «Одісей», 2011. – 1216 с.
8. Про судовий збір : Закон України від 8 липня 2011 року [Електронний ресурс]. – Електр. дані. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
9. Кучерук К. І. Наказне провадження: питання теорії та практики / К. І. Кучерук // Держава та регіони. – 2012. – № 2. – С. 109–112.
10. Романюк Я. Актуальні питання реформування цивільного процесуального законодавства України / Я. Романюк, І. Бейцун // Право України. – 2012. – № 8. – С. 288–305.
11. Аналіз даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів місцевими загальними судами, апеляційними судами областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційним судом Автономної Республіки Крим у 2012 році [Електронний режим]. – Електрон. дані. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/sudova_statistika.html
12. Сенік С. Поняття та характерні ознаки наказного провадження / С. Сенік // Вісник Львівського університету. Серія : Юридична. – 2010. – Вип. 51. – С. 218–222.
13. Грабар Н. Особливості наказного провадження як спрощеної правової процедури / Н. Грабар // Право України. – 2011. – № 4. – С. 168–177.
14. Фенніч В. П. Скасування судового наказу в цивільному судочинстві / В. П. Фенніч // Форум права: електронне наукове фахове видання. – 2011. – № 2 [Електронний режим]. – Електронні дані. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11fvpvcc.pdf>

15. Севру О. Судовий наказ як процесуальний акт суду: ухвала чи рішення? / О. Севру // Вісник прокуратури. – 2012. – № 2. – С. 92.

16. Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 14 від 18.12.2009 р. //Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду України у справах цивільної юрисдикції. – Х.: Одісей, 2012. – 456 с.

